

YLE Uutiset 5.10.2019

Venäläisiä Suomessa, suomalaisia Venäjällä – inkeriläiset halusivat tulla tunnustetuksi osaksi Suomen historiaa

Suomen historiassa inkeriläiset olivat pitkään vaiettu asia.

Tänään Inkerin päivänä inkerinsuomalaiset muistelevat 75 vuoden takaista suurta väestönsiirtoa.

Jatkosodan aikana vuosina 1943–44 Suomeen siirrettiin saksalaisten miehittämiltä alueilta noin 63 000 suomensukuista, pääasiassa naisia ja lapsia, joista 55 000 palautettiin Neuvostoliittoon välirauhan jälkeen. Inkerinmaalle he eivät kuitenkaan enää päässeet, vaan inkeriläiset karkotettiin Keski-Venäjälle Moskovan ja Leningradin väliin ja Siperiaan. Paluu kotiseudulle kiellettiin. Monet tajusivat tämän vasta kun palautusjuna ei pysähtynyt Leningradissa vaan jatkoi eteenpäin.

Inkeriläistaustaisen, 7-vuotiaana Suomeen muuttaneen toimittajan **Lea Pakkasen** mukaan historia on keskeinen osa inkeriläisten identiteettiä, se mitä tapahtui vanhempien, isovanhempien ja sitä edeltäville sukupolville.

– Inkeriläisyyden identiteetti on aina jotenkin siinä Suomen ja Venäjän ristipaineessa. Kun asuttiin Neuvostoliitossa, olimme niitä erikoisia ja vähän kummallisia, koska olimme suomalaisia. Meillä oli suomalaiset nimet, joita ihmiset eivät osanneet ääntää tai kirjoittaa oikein, tai jotain tapoja, vietimme joulua, puhuimme suomea. Sitten kun muutimme Suomeen, yhtäkkiä olimmekin Suomessa erilaisia ja outoja, olimmekin venäläisiä. Identiteetti on ollut muiden määriteltävissä, sanoo Pakkanen.

Lea Pakkasen kokemuksen jakaa moni 1990-luvulla alkaneen inkeriläisten kolmannen muuttoaallon myötä Suomeen muuttanut.

Vuosikymmenten hiljaisuus

Historia on merkittävä osa inkeriläisten identiteettiä, mutta historiasta on myös vaiettu vuosikymmeniä, niin Suomessa kuin Neuvostoliitossa ja Venäjällä.

Lea Pakkanen huomauttaa, että tutkimusta on kyllä tehty, mutta sitä ei ole popularisoitu tai käsitelty esimerkiksi kouluissa.

– Suomessa oli vaiettu inkeriläisistä 40 vuotta. Opettajat, kavereiden vanhemmat, yhteiskunta eivät olleet kartalla siitä, keitä inkerinsuomalaiset ylipäättään ovat. Koulussa ei inkerinsuomalaisista puhuttu mitään. En saanut kontekstia sille, mitä olin perheen sisällä kuullut siitä, mitä perheellemme on tapahtunut, sanoo Pakkanen.

Hän kertoo haastattelemastaan työstä, jonka luokkaa koulussa pyydettiin kirjoittamaan siitä, miten kunkin perhe sijoittuu Suomen historiaan. Tyttö kirjoitti inkeriläisestä isoisästään, joka taisteli Suomen armeijassa Neuvostoliittoa vastaan, mutta joutui palaamaan Neuvostoliittoon, missä päätyi kymmeneksi vuodeksi vankileirille. Vankileiriltä isoisa muutti Viroon. Jälkeenpäin tämä sai presidentti Kekkoselta kunniakirjan. Tyttö oli syntynyt Virossa ja muuttanut paluumuuttajana Suomeen. Pakkasen mukaan opettaja oli sivuuttanut tytön kertomuksen kokonaan. Toisille lapsille oli vastaavissa koulutehtävälanteissa sanottu, ettei asia kuulu Suomen historiaan.

Ei ihme, että nuori polvi tuntee usein hämmennystä. Vaikeat ajat kokeneet ovat olleet haluttomia puhumaan kipeistä kokemuksistaan. Väestönsiirrot, karkotukset, Stalinin ajan vainot ja teloitukset ovat olleet vaiettuja aiheita.

Toisaalta ei voi puhua yhtenäisestä inkeriläisestä nuorisosta. Osa on Suomessa toisen tai kolmannen polven maahanmuuttajana. Heille asiat ovat yleensä etäisempiä kuin niille, jotka ovat tulleet maahan lapsena. Puhumattakaan Venäjällä asuvista inkeriläisistä, joita asuu niin Inkerinmaalla kuin eri puolilla Venäjää, minne kenenkin isovanhemmat oli karkotettu.

Järjestöissä toimii enimmäkseen vanhempi sukupolvi

Suomessa toimii useita eri inkerinsuomalaisia järjestöjä, kuten esimerkiksi Suomen Inkeriliitto, Suomen Akateeminen Inkeri-seura ja Inkeriläisten sivistyssäätiö. Niiden toiminta keskittyy etupäässä vanhempiin ihmisiin. Niistä ei myöskään tiedoteta kanavissa, jotka tavoittaisivat nuoret. Järjestöt eivät esimerkiksi ole läsnä sosiaalisessa mediassa. Varsinaista nuorille suunnattua toimintaa ei ole.

- Jotkut nuoret osallistuvat inkeriläisten kesäjuhliin. Olen itse ollut niissä kerran, enkä ollut tiennyt niistä aikaisemmin. Joillakin on kansallispuku kotona tai osataan lauluja. Se on hyvin perhekohtaista, kertoo Pakkanen.

Inkeriläisyydestä kuitenkin kaivataan tietoa ja kokemuksia halutaan jakaa. Lea Pakkanen tekee isänsä Santeri Pakkasen ja valokuvaaja **Meeri Koutaniemen** kanssa projektia, jossa on kerätty tietoa ja kuvattu paikkoja, joissa inkerinsuomalaisia on asunut.

– Tarkoituksena on ollut päästä näkemään niitä paikkoja, saada vähän konkretiaa siitä, miten inkeriläiset ovat asuneet, keitä siellä yhä on, mihin heitä on viety, minkälaisissa olosuhteissa he ovat eläneet, sanoo Pakkanen.

Myös Suomessa olevia inkeriläisiä parikymppisestä yli 90-vuotiaaseen on haastateltu. Vaikka näyttely Kansallismuseossa avautuukin vasta tammikuun lopussa, on projekti herättänyt kiinnostusta jo nyt myös nuorempienkin inkerinsuomalaisten parissa. Tekijät

ovat kertoneet siitä sosiaalisessa mediassa ja saaneet valtavasti yhteydenottoja. Niitä, jotka ovat kertoneet omista kokemuksistaan ja niiltä, jotka olisivat halunneet tietää enemmän kuin mitä mummu on suostunut kertomaan.

– Tuntuu, että ihmiset kaipaavat sitä, että näistä asioista puhuttaisiin.